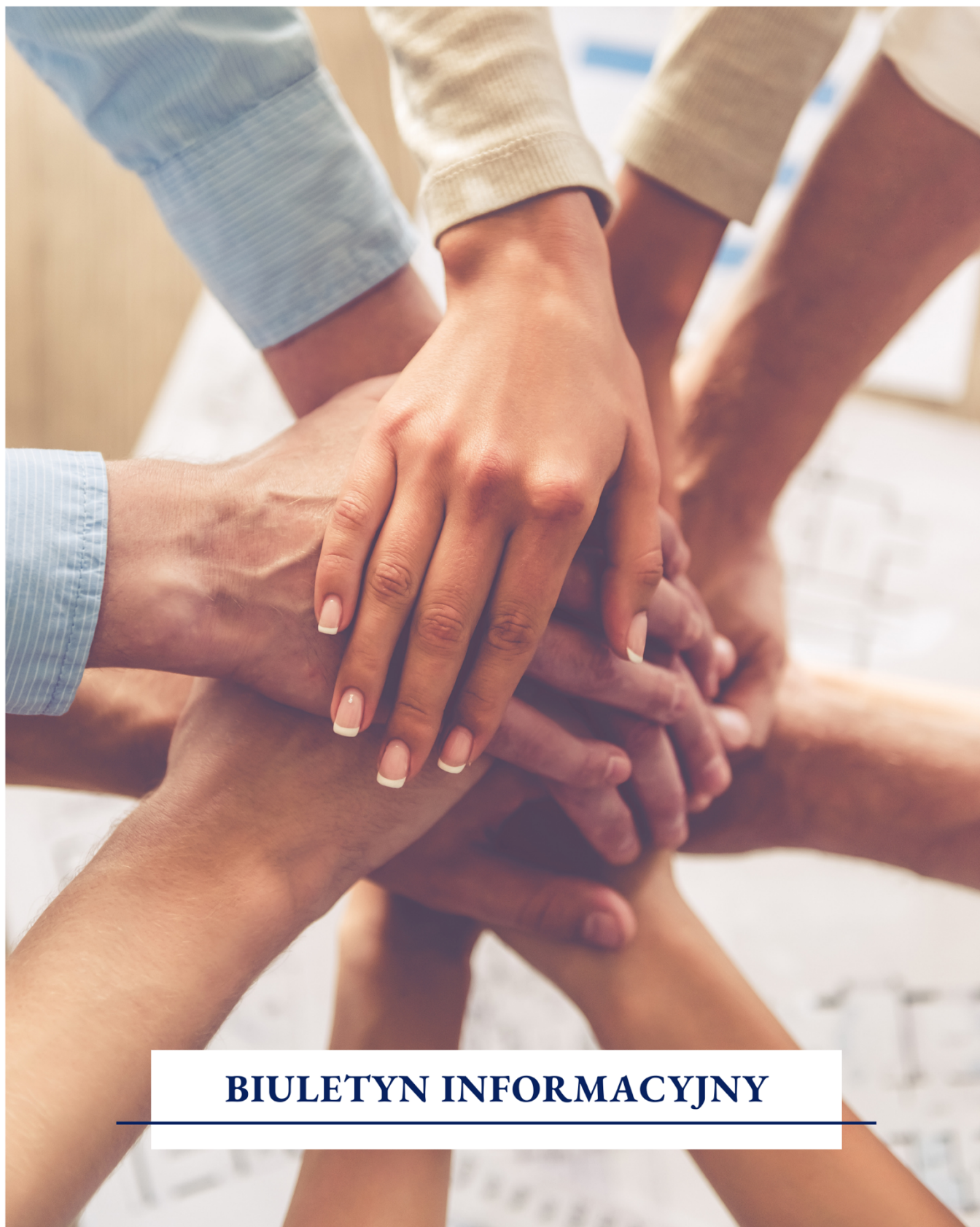

PROGRAM PRAW CZŁOWIEKA

ELSA POLAND | PAŹDZIERNIK 2020

PROGRAM
PRAW
CZŁOWIEKA

BIULETYN INFORMACYJNY

KANDYDATURA MEC. ZUZANNY RUDZIŃSKIEJ-BLUSZCZ ODRZUCONA PRZEZ SEJM

Sejm dnia 22 października 2020 r. odrzucił kandydaturę mec. Zuzanny Rudzińskiej-Bluszcz, dotychczas Główniej Koordynatorki ds. Strategicznych Postępowań Sądowych w Biurze RPO, na nowego Rzecznika Praw Obywatelskich. Była ona jedyną zgłoszoną kandydatką, popieraną przez ponad 1.000 organizacji pozarządowych. Warto wspomnieć, że Konwent Seniorów nie zgodził się na możliwość przedstawienia przez Zuzannę Rudzińską-Bluszcz swojej kandydatury przed wysoką izbą.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich, sprawującego ten urząd powołuje Sejm za zgodą Senatu na wniosek marszałka Sejmu albo grupy 35 posłów. Z kolei zgodnie z art. 3 ust. 6 ustawy o RPO, dotychczasowy Rzecznik pełni swoje obowiązki do czasu objęcia stanowiska przez nowego Rzecznika. Oznacza to, że dr hab. Adam Bodnar, którego pięcioletnia kadencja zakończyła się 9 września 2020 r., powinien dalej pełnić obowiązki RPO. Podany przepis został jednak zaskarżony przez posłów koalicji rządzącej do Trybunału Konstytucyjnego. Twierdzą oni, że upływ kadencji RPO odbiera mu legitymację do działania. Jednak według stanowiska RPO dr hab. Adama Bodnara art. 3 ust. 6 ustawy o RPO zapewnia niezakłóconą ochronę praw i wolności, które powinny być respektowane niezależnie od możliwości wybrania następcy Rzecznika, a przepis jest zgodny z art. 2 Konstytucji RP. Stanowisko to popierają m.i. Komisja Wenecka, Międzynarodowy Instytut Ombudsmana czy ODIHR.

Na razie rozprawa w sprawie pełnienia obowiązków przez RPO po upływie pięcioletniej kadencji, do czasu objęcia jego stanowiska przez nowego Rzecznika (sygn. akt. K 20/20) została przełożona z 20 października 2020 t. na 19 listopada 2020 r.

Pomysły na wydarzenie: prelekcja o roli RPO w demokratycznym państwie, spotkanie z pracownikiem Biura RPO, debata oksfordzka o art. 3 ust. 6 ustawy o RPO.

ORZECZENIE TK W SPRAWIE DOPUSZCZALNOŚCI PRZERYWANIA CIĄŻY

Od 1993 r. w Polsce obowiązuje ustawa o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży. Akt ten uznawany jest do dzisiaj za kompromis polityczny i społeczny, który był niezwykle trudny do osiągnięcia, ponieważ wywoływał sprzeciw zarówno po stronie polityków, jak i organizacji kobiecych. Ustawa ogranicza dostęp do zabiegów przerywania ciąży do następujących przypadków:

- gdy ciąża stanowi zagrożenie dla życia lub zdrowia kobiety ciężarnej (art. 4a ust. 1 pkt. 1),
- gdy badania prenatalne lub inne przesłanki medyczne wskazują na duże prawdopodobieństwo ciężkiego i nieodwracalnego upośledzenia płodu albo nieuleczalnej choroby zagrażającej jego życiu (art. 4a ust. 1 pkt. 2),
- zachodzi uzasadnione podejrzenie, że ciąża powstała w wyniku czynu zabronionego (gwałtu, aktu kazirodczego) (art. 4a ust. 1 pkt. 3).

Należy jednak nadmienić, że pomimo istnienia uprawnienia kobiet do poddania się zabiegowi przerywania ciąży w powyższych przypadkach, prawo to często nie było realizowane. Dostęp do aborcji różni się w zależności od województw, ze względu na ilość lekarzy powołujących się na klauzulę sumienia, brak standardów postępowania w wielu szpitalach.

22 października 2020 r. Trybunał Konstytucyjny w sprawie o sygn. akt K 1/20 uznał za niezgodną z Konstytucją RP przesłankę dopuszczalności aborcji z art. 4a ust. 1 pkt. 2. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca uwagę na niepokojące okoliczności związane z orzeczeniem TK, między innymi:

- TK nie ma bezpośredniej legitymacji obywatelskiej, dlatego nie powinien rozstrzygać tak kontrowersyjnych społecznie zagadnień.
- Orzeczenie zostało wydane w czasie pandemii koronawirusa, kiedy korzystanie z praw i wolności obywatelskich (np. wolność zgromadzeń) jest znacząco ograniczone.

ORZECZENIE TK W SPRAWIE DOPUSZCZALNOŚCI PRZERYWANIA CIĄŻY

- Wątpliwości może budzić udział w sprawie Krystyny Pawłowicz, która, będąc posłanką, popiera restrykcję prawa aborcyjnego, co może świadczyć o braku bezstronności sędziego TK.
- W rozstrzygnięciu nie zostaje w żaden sposób poruszona kwestia praw kobiet.

Wskazuje się też, że takie zaostrenie prawa aborcyjnego narusza zagwarantowane konstytucyjnie prawo do wolności, prawo do równego traktowania i prawo do życia rodzinnego. Z kolei zgodnie z orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i zaleceniami Organizacji Narodów Zjednoczonych odebranie kobiecie prawa do przerwania ciąży w takich okolicznościach stanowi łamanie praw człowieka.

Pomysły na wydarzenia: kampania społeczna o prawach kobiet, prelekcja o dyskryminacji kobiet w Polsce, dyskusja na temat utrwalania stereotypów wizerunkowych kobiet w reklamach.

ODMOWA ZAPREZENTOWANIA WYSTAWY CHRISA NIEDENTHALA

Chris Niedenthal, jeden z najsłynniejszych polskich fotoreporterów, planował podczas Rzeszowskiego Weekendu Fotografii zaprezentować swoją wystawę “Tu i teraz”, podsumowującą 5 lat rządów Prawa i Sprawiedliwości. Fotografie przedstawiały głównie protesty i demonstracje, które w ostatnim czasie się odbywały, m.i. przed Trybunałem Konstytucyjnym czy Sądem Najwyższym. Jednak decyzją Galerii Miejskiej Zakładu Szkół Plastycznych w Rzeszowie z dnia 13 października 2020 r. odmówiono pokazania wystawy ze względu na występujące w niej “treści polityczne”.

Zwraca się uwagę, że ta decyzja może naruszać wolność artystyczną i prawo dostępu do dóbr kultury, które są zagwarantowane w art. 73 Konstytucji RP. Mogła też ona doprowadzić do naruszenia wolności słowa zagwarantowanej w art. 54 Konstytucji i stanowić przejaw cenzury prewencyjnej.

Wystawa zostanie zaprezentowana w Galerii Fotografii Miasta Rzeszowa - samorządowej jednostce kultury.

Pomysły na wydarzenia: case study przy analizie konkretnego dzieła sztuki, prelekcja o cenzurze w XXI w.

DO PRZECZYTANIA!

W tym miesiącu polecamy Wam pracę “Efekt Lucyfera” prof. Philip Zimbardo. Jest to pewnego rodzaju podsumowanie pracy naukowej tego amerykańskiego psychologa i jego pierwsza pisemna relacja z tworzenia słynnego eksperymentu stanfordzkiego, który miał zbadać psychologiczne efekty symulacji życia więziennego. Zimbardo opisuje prawdziwe sytuacje nadużywania władzy przez strażników więziennych, bada, jak dochodzi do łamania podstawowych praw tych, których pozbawiono wolności, pokazuje, jak zwykły człowiek staje się zdolny do stosowania tortur. Jest to szczególnie ważna pozycja nie tylko dlatego, że przedstawia drastyczną historię ludzkiego zła, ale traktuje też o tym, jak kształtować w jednostce postawę heroiczną.